

Rozdział 3

Zintegrowane zarządzanie ryzykiem bankowym – zasadniczy filar działań banku na rzecz jego bezpieczeństwa i priorytet nadzorczy

3.1. Zarządzanie ryzykiem bankowym – przegląd zaleceń nadzorczych

Zarządzanie ryzykiem bankowym to wielopłaszczyznowy, ciągły i uporządkowany proces, stanowiący najistotniejszy obszar zarządzania bankiem, czyli jego aktywami, pasywami i pozycjami pozabilansowymi. Na system zarządzania ryzykiem składa się ogół reguł i mechanizmów normujących działania i procesy decyzyjne oraz kontrolne, dotyczące identyfikacji, pomiaru i monitorowania ryzyka występującego w działalności banku. Sposób i jakość zarządzania ryzykiem bankowym decyduje zarówno o bezpieczeństwie banku, jego klientów, jak i elementów otoczenia, w którym dany bank działa. To jego poziom determinuje jednocześnie wysokość stóp zwrotu osiągniętych przez bank. Zgodnie z zaleceniami nadzoru, na szczeblu unijnym i krajowym, bank ma zatem obowiązek identyfikowania różnych rodzajów ryzyka, na jakie jest narażony, prowadząc swoją działalność, także w grupie, ma obowiązek pomiaru skali podejmowanego ryzyka danego rodzaju (pojedynczego i portfelowego) oraz ryzyka całkowitego banku, ma obowiązek bieżącego monitorowania ryzyka, pozwalającego szybko wychwycić symptomy zagrożenia i ograniczyć jego rozmiary, ma wreszcie obowiązek zabezpieczania się przed negatywnymi skutkami ryzyka, ocenianego jako

nadmierne. Problem zarządzania ryzykiem nie jest więc jedynie dobrą wolą banku, ale również obowiązkiem regulacyjnym wynikającym z licznych aktów prawnych.

Główne zasady zarządzania ryzykiem bankowym określił w swoich zaleceniach Committee of European Banking Supervisors (tabela 3.1).

Tabela 3.1. Zarządzanie ryzykiem bankowym wg zaleceń Committee of European Banking Supervisors (CEBS) – główne zasady

1. Każdy bank musi utworzyć kompleksowy i niezależny departament zarządzania ryzykiem, kontrolowany przez członka zarządu lub kierownictwo najwyższego szczebla, oraz wdrożyć adekwatny do rozmiarów działalności banku, udokumentowany, aktualizowany ład organizacyjny w zakresie zarządzania ryzykiem, wsparty odpowiednim, spójnym systemem komunikacji. 2. Każdy pracownik banku musi być świadom swoich obowiązków związanych z identyfikacją i raportowaniem ryzyka. 3. Istnieje konieczność ustalenia akceptowalnego ryzyka i tolerancji ryzyka, z uwzględnieniem wszystkich istotnych w działalności banku rodzajów ryzyka, przy czym jego poziom nie może zakłócać funkcjonowania banku i nie może zagrażać realizacji jego strategicznych celów działania. 4. Niezbędne jest określenie jasnych i przejrzystych kompetencji organów zarządzających i kierujących bankiem oraz zasad sprawowania kontroli wewnętrznej nad ryzykiem. 5. Należy unikać nadmiernego uzależniania się od jednej metodologii oceny ryzyka lub modelu. 6. Poziom podejmowanego ryzyka należy określać z użyciem metod ilościowych i metod jakościowych. Należy także uwzględniać praktyczne i koncepcyjne ograniczenia pomiarów, opinie ekspertów i analizy krytyczne. 7. Należy opracować wewnętrzną politykę zarządzania nowymi produktami, podejmowania nowej działalności i wchodzenia na nowe rynki.

Źródło: Rozwiązania ogólne dotyczące zarządzania ryzykiem, CEBS, 16.02.2010 (http://www.knf.gov.pl/Images/Rozwiazania_ogolne_dot_zarzadzania_ryzykiem_tcm75-25079.pdf, dostęp: 22.09.2016).

Kryzys finansowy zapoczątkowany w 2008 roku i jego konsekwencje spowodowały rozpoczęcie prac nad zmianami Bazylei II. Bazylejski Komitet ds. Nadzoru Bankowego już w grudniu 2009 roku opublikował proponowane zmiany NUK, które w 2014 roku znalazły wyraz w nowej regulacji Bazylea III. Reguły Bazylei III przeniesiono następnie, jak już pisano, do prawa Unii Europejskiej pakietem CRD IV. Zmiany mają na celu wzmocnić system finansowy na poziomie indywidualnych podmiotów i na poziomie systemu, a ukierunkowane są na działania mające ograniczać ryzyko i jego skutki w bankach oraz firmach inwestycyjnych. Wśród wcześniej sygnalizowanych zmian, wprowadzonych przez wspomniany pakiet CRD IV, jest uszczegółowienie i zastrzeżenie zagadnień w obszarze corporate governance i zarządzania ryzykiem¹⁸⁸. Szczególną rangę

¹⁸⁸ Pakiet CRD IV/CRR – Historia i założenia projektu. KNF (http://www.knf.gov.pl/crd/pakiet_crd4_historia.html, dostęp: 5.10.2016).

przypisano organizacji banku, zarządzaniu, systemom kontroli i motywacji. Uwypuklono rangę procedur identyfikacji każdego rodzaju ryzyka, zarządzania ryzykiem, monitorowania, raportowania i kontroli wewnętrznej. Wytyczne i procedury w tym zakresie wydaje EBA. W dyrektywie CRD IV przewidziano wzmocnienie rangi kierownika funkcji zarządzania ryzykiem, będącego niezależnym członkiem kierownictwa wyższego szczebla. Poza tym czynnym udziałem w zarządzaniu ryzykiem musi wykazywać się zarząd banku. Ważne jest też opracowanie struktury i zasad podległości służbowej¹⁸⁹.

Tabela 3.2. Uchwała KNF nr 258/2011 – zalecenia dotyczące wdrażania przez banki procedur zarządzania istotnymi rodzajami ryzyka bankowego

Rodzaj ryzyka	Zarządzanie ryzykiem – zalecenia KNF
Ryzyko kredytowe, ryzyko kontrahenta, ryzyko rezydualne	<ol style="list-style-type: none"> Opracowanie i wdrożenie kryteriów oceny zdolności kredytowej dłużników Respektowanie zapisów rozporządzenia ministra finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (reguły klasyfikacji ekspozycji kredytowych do grup ryzyka, okresowe przeglądy ekspozycji, rezerwy celowe) Dyweryfikacja portfela kredytowego banku, w granicach zaakceptowanego przez bank, dopuszczalnego poziomu ryzyka kredytowego, z uwzględnieniem rynków aktywności banku Opracowanie procedur zarządzania ryzykiem kredytowym na wypadek ujawnienia się mniejszej (od założeń banku) skuteczności stosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego
Ryzyko płynności	Opracowanie i wdrożenie procedur zarządzania płynnością (metody identyfikacji ryzyka płynności, jego pomiar, bieżący monitoring płynności banku, plany awaryjnego prowadzenia działalności bankowej w czasie kryzysu, podział kompetencji i odpowiedzialności)
Ryzyko koncentracji	Opracowanie i wdrożenie procedur zarządzania ryzykiem koncentracji zgodnie z uchwałą nr 384/2008 w sprawie wymagań dotyczących identyfikacji, monitorowania i kontroli koncentracji zaangażowań, w tym dużych zaangażowań (t.j. Dz.Urz. KNF z 2013 r., poz. 15)
Ryzyko sekurytyzacji	<ol style="list-style-type: none"> Opracowanie i wdrożenie procedur zarządzania ryzykiem związanym z przeprowadzanymi przez bank inicjujący (lub sponsorujący) transakcjami sekurytyzacyjnymi, zgodnie z zapisami uchwały KNF nr 76/2010 Opracowanie i wdrożenie planów zachowania płynności, z uwzględnieniem skutków przedterminowej spłaty należności – dla banku inicjującego odnawialne transakcje sekurytyzacyjne z opcją wcześniejszych spłat

¹⁸⁹ Żurek M., *Zasady ładu korporacyjnego instytucji finansowych po wejściu w życie Dyrektywy CRD IV* (http://www.taxfin.pl/artukul,3006,Zasady_ladu_korporacyjnego_instytucji_f finansowych_po_wejsciu_w_zycie_Dyrektywy_CRD_IV.html).

Ryzyko makro- ekonomiczne	Wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem wynikającym ze zmian warunków makroekonomicznych, w których działa bank, w tym opracowanie zasad ograniczania ryzyka makroekonomicznego oraz zasad zabezpieczania banku przed wpływem tego ryzyka na wysokość minimalnych wymogów kapitałowych banku w przyszłości
Ryzyko rynkowe	Opracowanie i wdrożenie procedur zarządzania istotnymi dla banku elementami ryzyka rynkowego (ryzykiem walutowym, stopy procentowej, cenowym)
Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym	Opracowanie i wdrożenie procedur zarządzania ryzykiem stóp procentowych, przypisanym wszystkim pozycjom zaliczanym do portfela bankowego (w tym testy warunków skrajnych przy założeniu nieoczekiwanej zmiany poziomu stóp procentowych o 200 punktów bazowych)
Ryzyko operacyjne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wdrożenie procedury identyfikacji ryzyka operacyjnego, a także rejestracji i monitorowania strat powstałych z jego tytułu 2. Obowiązek opracowania planów utrzymania ciągłości działania banku i planów awaryjnych zapewniających jego bieżącą działalność i ograniczenie strat generowanych przez niekorzystne zdarzenia zewnętrzne czy wewnętrzne 3. Wdrożenie odpowiedniej polityki kadrowej, w tym m.in. określenie jasnych zasad rekrutacji pracowników i bieżące monitorowanie potrzeb kadrowych banku 4. Opracowanie i wdrożenie zasad zarządzania ryzykiem wynikającym ze stosowania przez bank strategii polegającej na powierzaniu podmiotom zewnętrznym wykonywania czynności pośrednictwa w zakresie czynności bankowych (na podstawie umowy agencyjnej) oraz czynności faktycznych związanych z działalnością bankową, np. ochrona, reklama itp. (outsourcing jest dopuszczony do praktyki bankowej zapisami ustawy Prawo bankowe)

Źródło: uchwała nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z 4 października 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku, Dz.Urz. KNF z 2011 r. Nr 11, poz. 42; Szustak G., *Ryzyko jako determinanty oceny bezpieczeństwa banku i przesłanka jego adekwatności...*, op. cit., s. 87.

Nadzorcze zalecenia dotyczące zarządzania ryzykiem bankowym określono także w Polsce, traktowała o nich m.in. uchwała KNF nr 258/2011 (tabela 3.2). W myśl jej postanowień banki miały obowiązek opracowania i wdrożenia polityki oraz zasad i procedur zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka bankowego. Wspomnianą uchwałę zastąpi, przewidziane przez pakiet CRD IV, stosowne rozporządzenie ministra finansów w sprawie szczegółowego sposobu funkcjonowania w bankach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, w tym trybu anonimowego zgłaszania wskazanemu członkowi

zarządu lub rady nadzorczej naruszeń prawa oraz obowiązujących w banku procedur i standardów etycznych, szczegółowego zakresu polityki wynagrodzeń i sposobu jej ustalania oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przez bank przeglądów strategii i procedur, o których mowa w art. 128 ust. 1a ustawy Prawo bankowe. Zgodnie z planem prac legislacyjnych rządu, wydanie wymienionego rozporządzenia ma nastąpić w I kwartale 2017 r.¹⁹⁰.

Szczegółowe reguły zarządzania ryzykiem wynikają również, jak wspominało, z licznych rekomendacji nadzorczych. W tabeli 3.3 zaprezentowano kluczowe rodzaje ryzyka i obowiązujące zasady zarządzania nimi w polskich bankach. Zaliczono do nich oczywiście ryzyko kredytowe, do którego części odnosi się Rekomendacja T i Rekomendacja S. Pierwsza z wymienionych rekomendacji podejmuje problem zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, podkreślając rangę identyfikacji, pomiaru (ważna rola pozyskiwania wiarygodnych i aktualnych informacji nt. dłużnika, pochodzących m.in. z Biura Informacji Kredytowej SA w Warszawie, baz ZBP i działających w Polsce biur informacji gospodarczej: Krajowy Rejestr Długów, InfoMonitor, Europejski Rejestr Informacji Finansowej, Krajowe Biuro Informacji Gospodarczej) i określenia akceptowalnego poziomu ryzyka kredytowego. Rekomendacja T zawiera wytyczne w zakresie: roli organów banku, czyli rady nadzorczej i zarządu, w zarządzaniu ryzykiem kredytowym, elementów składających się na proces zarządzania detalicznym ryzykiem kredytowym, narzędzi wspierających zarządzanie tym ryzykiem, ograniczania rozmiarów omawianego ryzyka, jego monitorowania, kontroli wewnętrznej i relacji z klientami. Druga z wymienionych rekomendacji, Rekomendacja S, dotyczy dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie. KNF uwzględniła w jej treści zalecenia Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego, rekomendacje Bazylejskiego Komitetu ds. Ryzyka Bankowego, NBP i rekomendacje innych ważnych gremiów odpowiedzialnych za międzynarodową stabilność finansową. Rekomendacją objęto sześć obszarów, podobnie jak w Rekomendacji T: organy banku, identyfikację, pomiar i ocenę ryzyka generowanego przez kredyty zabezpieczone hipotecznie, zabezpieczenia, monitoring i raportowanie ryzyka, kontrolę wewnętrzną i relacje z klientami. Warto zwrócić uwagę, że powszechnie urzeczywistniającym się w praktyce ryzykiem, zaraz po ryzyku kredytowym, jest ryzyko operacyjne. Doświadczenia światowe wskazują, że ujawnia się ono często, jako ryzyko kredytowe czy rynkowe, jednak jego faktycznym źródłem okazuje się właśnie ryzyko operacyjne. Świadomość istnienia ryzyka operacyjnego,

¹⁹⁰ Rządowe Centrum Legislacji. Rządowy proces legislacyjny (<https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12288952>, dostęp: 3.03.2017).

jego ranga i monitorowanie stały się zatem bardzo istotnym elementem zarządzania ryzykiem bankowym, a tym samym zarządzania współczesnym bankiem.

Najnowszą rekomendacją dotyczącą obszaru ryzyka bankowego jest projektowana rekomendacja Z, dotycząca zasad ładu wewnętrznego w bankach. Na ład wewnętrzny składają się: zarządzanie bankiem, a – jak wiadomo – ryzyko jest jego zasadniczą częścią, organizacja banku, zasady działania, uprawnienia, obowiązki, odpowiedzialność i relacje¹⁹¹. Stanowi on zatem uzupełnienie dotychczasowych regulacji w dziedzinie ładu korporacyjnego, o którym będzie mowa w dalszej części rozdziału 3.

Tabela 3.3. Rekomendacje KNF – reguły zarządzania kluczowymi rodzajami ryzyka bankowego

Rodzaj ryzyka	Reguły zarządzania ryzykiem
Ryzyko kredytowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie i wdrożenie strategii i polityki zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych i ryzykiem portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, wyznaczenie osób odpowiedzialnych za jej realizację (konieczne rozdzielanie funkcji: sprzedaży, akceptacji ryzyka, monitoringu i kontroli jego rozmiarów), ocena realizowanej polityki (co najmniej raz na pół roku), ustalenie poziomu wskaźnika DTI (relacja wydatków klienta do jego dochodów) oraz wskaźnika adekwatności zabezpieczenia LTV w przypadku ryzyka portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (relacja wartości kredytu do wartości zabezpieczenia), zatwierdzanie wewnętrznych limitów ograniczających ryzyko kredytowe – zarząd banku 2. Zatwierdzenie strategii zarządzania ryzykiem, nadzór realizacji polityki zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych i ryzykiem portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie – rada nadzorcza banku 3. Badanie zdolności kredytowej klientów z wykorzystaniem zatwierdzonych metod kwantyfikacji ryzyka (ilościowe, tj. metoda dochodowa i modele scoringowe, oraz jakościowe, np. cechy klienta, historia współpracy z bankami itp.) – warunek ich finansowania (obowiązek korzystania przez bank z baz informacji kredytowej i gospodarczej). Konieczność kontroli wykorzystania i skuteczności modeli. W wymienionych w rekomendacji przypadkach możliwe jest stosowanie uproszczonych metod oceny zdolności kredytowej klienta. W przypadku kredytów zabezpieczonych hipotecznie bank udziela kredytu w walucie, w jakiej kredytobiorca uzyskuje dochody, a okres jego spłaty, użyty do ustalenia zdolności kredytowej, nie może przekraczać 25 lat. Okres spłaty nie powinien być dłuższy od lat 35 4. Adekwatność i jakość zabezpieczeń prawnych spłaty długu, z uwzględnieniem sposobu egzekucji, kolejności zaspokajania z zabezpieczenia, wpływ zużycia przedmiotu zabezpieczenia na jego wartość, koszty zabezpieczenia i koszty egzekucji

¹⁹¹ Rekomendacja Z, dotycząca zasad ładu wewnętrznego w bankach. Projekt, KNF, Warszawa 2015 (https://www.knf.gov.pl/Images/Rekomendacja_Z_do_konsultacji_tcm75-43751.pdf, dostęp: 28.09.2016).

	<p>5. Testy warunków skrajnych (badają wrażliwość banku i klientów na zmiany otoczenia i ich wpływ na ryzyko kredytowe. Testy obejmują co najmniej: wpływ zmian stóp procentowych i kursów walutowych na adekwatność przyjętej przez bank relacji wydatków do dochodów klientów, wpływ zmiany oprocentowania na ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych o zmiennym oprocentowaniu, wpływ zmian kursowych na walutowe ryzyko kredytowe)</p> <p>6. Monitoring ryzyka i zabezpieczeń, raportowanie realizacji polityki zarządzania ryzykiem i jego poziomu. Sprawne pozyskiwanie informacji zarządczych i szybkość reakcji banku na występujące zagrożenia. Zakres raportowania: jakość ekspozycji, w tym kredyty spisane w straty, poziom i adekwatność tworzonych rezerw celowych, przestrzeganie limitów, poziom przyjętych i odrzuconych wniosków kredytowych, skuteczność modeli, skuteczność monitoringu i egzekucji należności, odzysk należności z zabezpieczeń</p> <p>7. Efektywny system kontroli wewnętrznej. Kompleksowość, regularność i jakość sprawowanej kontroli</p>
Ryzyko rynkowe: ryzyko stopy procentowej i ryzyko walutowe	<p>1. Organ odpowiedzialny za opracowanie strategii zarządzania ryzykiem, za zasady i organizację procesu zarządzania ryzykiem oraz jego efektywność i weryfikację – zarząd banku</p> <p>2. Organ odpowiedzialny za zgodność polityki podejmowania ryzyka stopy procentowej i ryzyka walutowego ze strategią i planem finansowym banku – rada nadzorcza banku</p> <p>3. Struktura organizacyjna banku powinna uwzględniać odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem walutowym i ryzykiem stopy procentowej odrębne komórki</p> <p>4. Bankowy systemem kontroli wewnętrznej – kontrola wszelkich kwestii związanych z zarządzaniem ryzykiem. Regularna ocena skuteczności kontroli przez zarząd banku</p> <p>5. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej i walutowym powinno mieć charakter całościowy (z uwzględnieniem wszystkich rodzajów ryzyka i ich związków z innymi rodzajami ryzyka bankowego) i skonsolidowany. Nowe produkty wymagają uprzedniej identyfikacji ryzyka, ustalenia limitów i pomiaru ryzyka. Dodatkowo – przeprowadzanie stress testów.</p> <p>6. Zarządzanie ryzykiem walutowym wymaga opracowania planu struktury obrotów narażonych na ryzyko walutowe i inne rodzaje ryzyka z nim powiązane, określenia pozycji walutowej banku, stopnia ekspozycji banku na ryzyko walutowe, sposobów jego monitorowania, sprawnego systemu sprawozdawczości</p>
Ryzyko operacyjne	<p>1. Opracowanie i wdrożenie strategii oraz systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym (w tym procedur), odpowiedzialność za jego właściwe funkcjonowanie, usprawnienia i korekty systemu – zarząd banku</p> <p>2. Akceptacja strategii, ocena jej realizacji, zlecenie rewizji – rada nadzorcza banku</p> <p>3. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym – wydzielona jednostka lub funkcja w strukturze organizacyjnej banku (ważne jest jasne określenie kompetencji i podległości służbowej w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym)</p> <p>4. Kontrola systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym – komórka kontroli wewnętrznej banku</p> <p>5. Struktura, procesy, zasoby – odpowiednie do skali działania banku, zapewniające sprawność zarządzania ryzykiem operacyjnym</p> <p>6. Jednolitość i spójność zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym w banku oraz podmiotach zależnych od niego i powiązanych z nim</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 7. Udokumentowany proces identyfikacji zagrożeń związanych z ryzykiem operacyjnym dla istotnych obszarów działalności banku oraz tworzenia bądź modyfikacji produktów, procesów czy systemów 8. Regularny monitoring zdarzeń operacyjnych 9. Testy warunków skrajnych. Regularny przegląd i ocena (ilościowa i jakościowa) programów pod kątem ich efektywności i przydatności 10. Opracowanie awaryjnych planów działania banku w przypadku pojawienia się wysokiego ryzyka operacyjnego 11. Zdefiniowanie działań pozwalających unikać ryzyka, ograniczać jego rozmiary i transferować jego nadmiar. Ich dostosowanie do poziomu tolerowanego przez radę nadzorczą banku ryzyka operacyjnego 12. Kontrola jakości pozyskiwanych do raportowania danych i ich wpływu na proces zarządzania ryzykiem operacyjnym 13. Publikacja informacji na temat podejścia banku do ryzyka operacyjnego (zmniejszanie asymetrii informacji na linii bank – otoczenie)
Ryzyko płynności	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie, wdrożenie, stosowanie polityki zarządzania płynnością – rada nadzorcza i zarząd banku 2. Zgodność polityki zarządzania ryzykiem płynności ze strategią i planem finansowym banku – rada nadzorcza banku 3. Organizacja procesu zarządzania płynnością, monitoring jego efektywności – zarząd banku 4. Zarządzanie płynnością – zespół ds. zarządzania płynnością, wyodrębniony w strukturze organizacyjnej banku 5. Miejsce i rola kontroli wewnętrznej w systemie zarządzania ryzykiem płynności banku 6. Działania niezbędne do zapewnienia skuteczności zarządzania ryzykiem płynności: podział kompetencji i odpowiedzialności, organizacja przepływu informacji, wdrożenie zasad identyfikacji, pomiaru, ograniczania, monitoringu i raportowania poziomu płynności banku (ważna rola sprawnego systemu informacyjno-informatycznego), zakres i sposób upubliczniania informacji dotyczących płynności banku 7. Opracowanie i wdrożenie zasad zarządzania płynnością walutową banku: sposoby realizacji zapotrzebowania banku na waluty, zasady korzystania z rynku międzynarodowego, ocena czynników i kryteriów dostępu banku do walutowego rynku międzybankowego, metody utrzymania płynności walutowej, lista alternatywnych źródeł finansowania w razie utraty przez bank dostępu do rynku międzynarodowego lub braku międzynarodowej płynności niektórych walut, aktywne zarządzanie rachunkami nostro i loro, koordynowanie zarządzania płynnością walutową z zarządzaniem ryzykiem płynności całkowitej banku, klasyfikacja aktywów i pasywów banku denominowanych w poszczególnych walutach wg różnych kryteriów

Źródło: Rekomendacja T; Rekomendacja S; Rekomendacja G; Rekomendacja I; Rekomendacja M; Rekomendacja P; Szustak G., *Ryzyko jako determinanta oceny bezpieczeństwa banku i przesłanka jego adekwatności kapitałowej...*, op. cit., s. 88–89.